

گزارشی از نشست تخصصی

«بر و برگ رنگین»

چالش‌ها و فرصت‌های نوآوری در نگارگری ایرانی

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری صاد
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی
دبیر تحریریه: امیر افشار فتوحی

www.rooznamehsaba.com

rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶۰-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۴
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

مراتب اشاره شده، می‌برد. ابزار هنرمند تجربیاتی است که در نگارگری ایرانی کسب کرده و پس از آن به صورت جدید تبدیل شده است.

وی در ادامه سیر تحولات نگارگری در تاریخ را مطرح کرد و یادآور شد: اثر نگارگری که بر اساس سیر بدست آمده دیگر اثری قدیمی نیست بلکه اثری جدید است بنابراین نگارگری امکان این را دارد که به صورت نوین خود را نشان دهد.

رجبی دوانی عنوان کرد: هنر وسیله نیست بلکه شأن فراتری دارد ولی هنرمند محل تجلی است، او آینه است و مهم است که خود را در برابر چه وضعیتی قرار دهد تا در آن حقیقت متجلی شود. پس راه بسته نیست و می‌توان صورت‌های نوین نگارگری داشت. نکته دیگر این است که چون نگارگری تاریخ دارد و از منبعی آغاز شده، هویت دارد و چون هویت دارد آینده هم دارد و این آینده ناگفته‌هایی برای آیندگان می‌گذارد. به عبارتی هنر اصیل ریشه در قدیم دارد و در هر زمان حرف جدیدی را مطرح می‌کند و یک ناگفته برای آیندگان می‌گذارد و این صرفاً در سنت وجود دارد.

وی با بیان اینکه هنر نگارگری متوقف در زمان نیست بحث آداب معنوی را مطرح کرد و به اهمیت شناخت آن که تحت عنوان فتوت‌نامه اشاره شده، تاکید کرد.

در بخش پایانی این نشست، فؤاد نجم‌الدین عضو هیئت علمی دانشگاه علم و فرهنگ، به موضوع بدعت و نوآوری در هنر پرداخت و آن را از منظر فرهنگ بصری ایرانی بررسی کرد. وی به تحولات جهان بصری و تغییر نقش تصویر اشاره کرد و گفت: در بحث هنر باید دید، جهان تصویری ما چه واکنش‌هایی به تغییرات نشان داده و آیا نقش جدیدی به دوش تصویر گذاشته‌ایم یا نه، و اینکه آیا تجربه زیبایی‌شناختی تازه‌ای در این مسیر شکل گرفته است یا خیر.

نجم‌الدین در پایان این نشست به ویژگی‌های شاخص آثار حسین عصمتی که در نگارخانه لاجورد روی دیوار رفته پرداخت.

او بگوید را به می‌گوید.

وی درباره کلمه خلاقیت گفت: خلاقیت کار هنرمند نیست. مگر ما از عدم چیزی را بوجود می‌آوریم که نام خود را خالق می‌گذاریم؟ ما آنچه که وجود دارد را ترکیب می‌کنیم بنابراین نام کاری که انجام می‌دهیم ابداع است. ابداع به معنای نوآوری. این پژوهشگر هنر افزود: وقتی هنرمند اثری را ابداع می‌کند در اثر می‌میرد. او در فرهنگ ما با عالم خیالی که سیر به سوی حقیقت است سر و کار دارد و آن هم امری است که متعالی سیر می‌کند. عالم خیال هنرمند را تا سر حد شهود و جایی که حقیقت را مشاهده کند، می‌برد. هنرمند با خیال تا مرز عالم شهود می‌رود و در آنجا خیال باز می‌گردد. با ترک خیال هنرمند می‌ماند و مشاهده حقیقت.

وی ادامه داد: وقتی هنرمند از عالم شهود باز می‌گردد شروع به بازسازی می‌کند و مشاهده قلبی خود از حقیقت را در قالب اثر هنری نشان می‌دهد. به همین دلیل هم اثر هنری نشانه می‌شود که نشانگر حقیقتی که هنرمند دیده است. در مقابل ما نیز از طریق اثر هنری از هنر پرسش می‌کنیم.

رجبی دوانی تاکید کرد: وظیفه هنر بیان حقیقت است؛ حقیقتی که می‌خواهد تعالی و خودنمایی کند.

وی به اسفار اربعه و سیر و سلوک هنرمند اشاره کرد و گفت: هنرمند به سفر چهارگانه می‌رود تا به غایت اثر هنری‌اش برسد. اولین سفر، سیر از خود است یعنی هنرمند باید در آغاز از خود بیرون رود. سفر دوم به مشاهده حقیقت رفتن است که با خیال میسر می‌شود. در این مرحله هنرمند با حقیقت یگانه می‌شود. در سفر سوم به اثر هنری می‌رسد یعنی هنرمند در این مرحله سیر خود را انجام داده است. در سفر چهارم هنرمند با اثرش بینندگان را به سمت حقیقتی که مشاهده کرده، راهنمایی می‌کند و این یعنی با خلق به سوی حقیقت رفتن.

این پژوهشگر هنر بیان کرد: هنرمند ایرانی با مطالعه و رنجی مقدس در کار نگارگری سیر و سلوک انجام می‌دهد تا اینکه هنر به جانش می‌نشیند و بعد آن را با خود و در عالم خیال به

نشست نقد و گفت‌وگو درباره هویت و نوآوری در نگارگری معاصر به بهانه برگزاری نمایشگاه «بر و برگ رنگین» حسین عصمتی با حضور این هنرمند، محمدعلی رجبی دوانی نگارگر و پژوهشگر هنر و فؤاد نجم‌الدین عضو هیئت علمی دانشگاه علم و فرهنگ در نگارخانه لاجورد برگزار شد.

در ابتدای این نشست حسین عصمتی، نگارگر شناخته‌شده، به اهمیت مفهوم هویت در نوآوری اشاره کرد و گفت: هویت برای ما چارچوبی است که باید به آن توجه کنیم، اما در اینجا این سوال مطرح می‌شود که آیا این چارچوب محدودیت به حساب می‌آید یا نه؟ آیا ضرورت دارد که هویت در آثار هنری حفظ شود یا می‌توانیم با نگرشی جهانی‌تر به موضوع نگاه کنیم؟ همچنین سؤال بنیادین این است که اصلاً هویت چیست و چه جایگاهی در فرآیند نوآوری دارد؟

محمدعلی رجبی دوانی نگارگر و پژوهشگر هنر در بخش دیگر این نشست گفت: ما در طول تاریخ همیشه جهانی فکر و ایرانی عمل کرده‌ایم. تفکر هیچ وقت محدود نیست و نمی‌توان آن را مستقل در جا و مکان دانست ولی از آنجا که مبنای تفکر حقیقت است نسبت به زمان، همیشه تغییراتی دارد.

وی ادامه داد: شرایط اجتماعی تابع اندیشه‌ها بوده است و این اندیشه‌ها هستند که شرایط را مشخص می‌کنند. در عالم هنر همواره باید به جسم و جان هنر توجه کنیم. هنر با عالم خیال سر و کار دارد و در عالم خیال سیر می‌کند.

وی ادامه داد: هنر ساحت نیست، چیدمان نیست که آن را بچینیم یا بسازیم، هنر حتی معطوف به اراده هنرمند هم نیست بلکه هنرمند خود را به حقیقت می‌سپارد و آن حقیقت او را می‌گرداند. کار هنری کار زوری و اجباری نیست و نمی‌شود دل در جایی باشد و هنرمند به یک شکل دیگر عمل کند بنابراین همه اختلاف‌ها بر سر این است که دل به کجا می‌بندیم.

رجبی دوانی تاکید کرد: فرهنگ ما فرهنگی است که دل به حقیقت می‌سپارد و همه این مقام صادق است و صدق جزو شرایط اصلی فرهنگ و هنر ما است. هنرمند هر آنچه خداوند به

ویاشر

بزن بریم
رویای شهر

هم اکنون در
سینماهای سراسر کشور

